

๕. เกสปุตติสูตร¹

๖๖. เอวํ เม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา โสเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกขุสงฺฆเณ สทฺธิ เยน เกสปุตฺตํ นาม กาลามาณํ นิคโม ตทวสริ. อสุโสสุ ไซ เกสปุตฺติยา กาลามา “สมโณ ชลฺ ภโคตโม สกฺยปฺตฺโต สกฺยกุลลา ปพฺพชิตฺโต เกสปุตฺตํ อนุปฺตฺโต. ตํ ไซ ปน ภวณฺตํ โคตมํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต ‘อิตฺปิ โส ภควาฯเปฯ สาธุ ไซ ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตี”ติ.

อถ ไซ เกสปุตฺติยา กาลามา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา อปฺเปกฺจฺเจ ภควณฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสึทึสุ อปฺเปกฺจฺเจ ภควตา สทฺธิ สมฺโมทึสุ สมฺโมทนียํ กถํ สารณึยํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมณฺตํ นิสึทึสุ อปฺเปกฺจฺเจ เยน ภควา เตนฺญชฺลี ปณฺาเมตฺวา เอกมณฺตํ นิสึทึสุ อปฺเปกฺจฺเจ นามโคตฺตํ สาเวตฺวา เอกมณฺตํ นิสึทึสุ อปฺเปกฺจฺเจ ตฺถุเหิฏฺฐตา เอกมณฺตํ นิสึทึสุ. เอกมณฺตํ นิสินฺนา ไซ เต เกสปุตฺติยา กาลามา ภควณฺตํ เอตทโวจํ “สนฺติ ภาณฺเต เอเก สมณพฺรหฺมณา เกสปุตฺตํ อาคจฺจนฺติ. เต สกัเยว วาทํ ทีเปณฺติ ไซเตนฺติ ปรปฺปวาทํ ปน ชุเสณฺติ วมฺเภณฺติ ปริภวณฺติ โอมกฺชี กโรณฺติ. อปเรปี ภาณฺเต เอเก สมณพฺรหฺมณา เกสปุตฺตํ อาคจฺจนฺติ เตปี สกัเยว วาทํ ทีเปณฺติ ไซเตนฺติ ปรปฺปวาทํ ปน ชุเสณฺติ วมฺเภณฺติ ปริภวณฺติ โอมกฺชี กโรณฺติ. เตสํ โน ภาณฺเต อมฺหากํ โหเตว กงฺขา โหตี วิจิกิจฺจฯ ‘โก สุ นาม อิมสํ ภวตํ สมณพฺรหฺมณานํ สจฺจํ อาห โโก มุสา”ติ?

“อถนฺนิ โว กาลามา กงฺขิตฺตํ อถํ วิจิกิจฺจิตฺตํ. กงฺขนีเยว ปน โว สฺฐาเน วิจิกิจฺจฯ อฺปฺปนา”. “เอถ ตฺมฺเห กาลามา มา อนฺนุสฺสเวน มา ปรมฺปราย มา อิตฺทิกิราย มา ปิฏฺกสมฺปทาเนน มา ตกฺกเหตุ มา นยเหตุ มา อาการปริวิตฺกฺเกน มา ทิฏฺฐินฺชฺฎมานกฺษณฺติยา มา ภาพฺพรูปตฺาย มา สมโณ โน ครฺวติ. ยทา ตฺมฺเห กาลามา อตฺตนาถ ชาเนยฺยถ ‘อิม ฐมฺมา อฺกฺสลา อิม ฐมฺมา สวชฺชฯ อิม ฐมฺมา วิญฺญฺครฺหิตา อิม ฐมฺมา สมตฺตา สมาทินฺนา อหิตาย ทฺกฺขาย สัวตฺตฺนฺติ”ติ อถ ตฺมฺเห

¹ อังคุดตรนิกาย ติกนินฺบาท พระไตรปิฏกเล่มที่ ๒๐

กาลามา ปชเหยยถ.

“ตั้ง ก็ มณญถ กาลามา โลโห ปุริสสุส อชุตตตัง ออุปชชมาโน ออุปชชติ
 หิตาย วา อหิตาย วา”ติ? “อหิตาย ฆนเต”. “ลุตุโห ปนายัง กาลามา ปุริสปุคคโ
 โลเณน อภิกุโต ปริยาทินนจิตโต ปาณมปิ หนติ อทินนมปิ อาทียติ พรทารมปิ คจจติ
 มุสาปี ฆณติ ปรมปิ ตถตตาย สมหเปติ ยัง ส โหติ ที่ฆรตตัง อหิตาย ทุกขายา”ติ.
 “เอวံ ฆนเต”.

“ตั้ง ก็ มณญถ กาลามา โทโส ปุริสสุส อชุตตตัง ออุปชชมาโน ออุปชชติ
 หิตาย วา อหิตาย วา”ติ? “อหิตาย ฆนเต”. “ทุฏฐุโห ปนายัง กาลามา ปุริสปุคคโ
 โทเสน อภิกุโต ปริยาทินนจิตโต ปาณมปิ หนติ อทินนมปิ อาทียติ พรทารมปิ คจจติ
 มุสาปี ฆณติ ปรมปิ ตถตตาย สมหเปติ ยัง ส โหติ ที่ฆรตตัง อหิตาย ทุกขายา”ติ.
 “เอวံ ฆนเต”.

“ตั้ง ก็ มณญถ กาลามา โฆโห ปุริสสุส อชุตตตัง ออุปชชมาโน ออุปชชติ
 หิตาย วา อหิตาย วา”ติ? “อหิตาย ฆนเต”. “มุพุโห ปนายัง กาลามา ปุริสปุคคโ
 โฆเณน อภิกุโต ปริยาทินนจิตโต ปาณมปิ หนติ อทินนมปิ อาทียติ พรทารมปิ คจจติ
 มุสาปี ฆณติ ปรมปิ ตถตตาย สมหเปติ ยัง ส โหติ ที่ฆรตตัง อหิตาย ทุกขายา”ติ.
 “เอวံ ฆนเต”.

“ตั้ง ก็ มณญถ กาลามา อิม ฆมมา กุสลา วา อกุสลา วา”ติ? “อกุสลา
 ฆนเต”. “สาวชชชา วา อนวชชชา วา”ติ? “สาวชชชา ฆนเต”. “วิญญุครหิตา วา
 วิญญุปุสตุถา วา”ติ? “วิญญุครหิตา ฆนเต”. “สมตตุตา สมหินนา อหิตาย ทุกขาย
 สัวตตุนตี โน วา? กถัง วา เอตถ โหตี”ติ “สมตตุตา ฆนเต สมหินนา อหิตาย ทุกขาย
 สัวตตุนตีติ. เอวံ โน เอตถ โหตี”ติ.

“อิตติ ไช กาลามา ยัม ตัม อโวจุมฺหา ‘เอถ ตุมฺเห กาลามา! มา อนุสฺสเวน มา ปรมุปราย มา อิตติกราย มา ปิฏกสมฺปทาเนน มา ตกฺกเหตุ มา นยเหตุ มา อาการปริวิตกฺเกน มา ทิฏฺฐินิซฺฆมานกฺขนฺติยา มา ภพฺพรูปตาย มา สมโณ โน ครฺตฺติ. ยทา ตุมฺเห กาลามา อตฺตนาถ ชาเนยฺยาถ ‘อิม ฐมฺมา กุสลา อิม ฐมฺมา สวชฺชา อิม ฐมฺมา วิญญฺครหิตา อิม ฐมฺมา สมตฺตา สมากินฺนา อหิตาย ทฺกฺขาย สํวตฺตุนฺตีติ อถ ตุมฺเห กาลามา ปชฺเหยยฺยาถ’ติ อิตติ ยัม ตัม วุตฺตัม อิทเมตัม ปฏฺิจจ วุตฺตัม.

“เอถ ตุมฺเห กาลามา มา อนุสฺสเวน มา ปรมุปราย มา อิตติกราย มา ปิฏกสมฺปทาเนน มา ตกฺกเหตุ มา นยเหตุ มา อาการปริวิตกฺเกน มา ทิฏฺฐินิซฺฆมานกฺขนฺติยา มา ภพฺพรูปตาย มา สมโณ โน ครฺตฺติ. ยทา ตุมฺเห กาลามา อตฺตนาถ ชาเนยฺยาถ ‘อิม ฐมฺมา กุสลา อิม ฐมฺมา อนวชฺชา อิม ฐมฺมา วิญญฺปฺสตุถา อิม ฐมฺมา สมตฺตา สมากินฺนา หิตาย สฺขาย สํวตฺตุนฺตีติ อถ ตุมฺเห กาลามา อฺปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาถ.

“ตัม ก็ มณฺญถ กาลามา อโลโก ปุริสสฺส อชฺฉตฺตัม อฺปฺปชฺชมาโน อฺปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วา”ติ? “หิตาย ภาณฺเต”. “อลฺลฺลฺล ปนํยํ กาลามา ปุริสปฺคฺคโล โลเกน อนภิกฺโกโต อปริยาทินฺนจิตฺโต เนว ปาณํ หนติ น อทินฺนํ อาทิยติ น ปรรหํ คจฺจติ น มุสา ภณฺติ น ปรมฺปิ ตถตฺตาย สมากเปติ ยัม ส หิตี ทิสมฺรตฺตัม หิตาย สฺขายา”ติ. “เอวํ ภาณฺเต”.

“ตัม ก็ มณฺญถ กาลามา อโทโส ปุริสสฺส อชฺฉตฺตัม อฺปฺปชฺชมาโน อฺปฺปชฺชติ ๗เปฯ อโมโห ปุริสสฺส อชฺฉตฺตัม อฺปฺปชฺชมาโน อฺปฺปชฺชติ๗เปฯ หิตาย สฺขายา”ติ. “เอวํ ภาณฺเต” “ตัม ก็ มณฺญถ กาลามา อิม ฐมฺมา กุสลา วา อกุสลา วา”ติ? “กุสลา ภาณฺเต”. “สวชฺชา วา อนวชฺชา วา”ติ? “อนวชฺชา ภาณฺเต”. “วิญญฺครหิตา วา วิญญฺปฺสตุถา วา”ติ? “วิญญฺปฺสตุถา ภาณฺเต”. “สมตฺตา สมากินฺนา หิตาย สฺขาย สํวตฺตุนฺติ โน วา? กถํ วา เอตฺถ หิตี”ติ? “สมตฺตา ภาณฺเต สมากินฺนา หิตาย สฺขาย

สํวตฺตุนฺตี. เอวํ โน เอตฺถ โหตี”ติ. “อิติ โข กาลามา ยํ ตํ อโวจฺมุหา ‘เอถ ตฺมุเห
 กาลามา! มา อนุสฺสเวน มา ปรมฺปราย มา อิติกิราย มา ปิฎกสมฺปทาเนน มา ตกฺกเหตุ
 มา นยเหตุ มา อากาโรปริวิตกฺเกน มา ทิฏฺฐินิซฺฐณานกฺขนฺติยา มา ภาพฺพรูปตาย มา
 สมโณ โน ครฺหฺตี. ยทา ตฺมุเห กาลามา อตฺตนาถ ชาเนยฺยถ อิเม ฐมฺมา กุสลา อิเม
 ฐมฺมา อนวชฺชา อิเม ฐมฺมา วิญญฺปปสฺตถา อิเม ฐมฺมา สมตฺตา สฺมาทินฺนา หิตาย สุขาย
 สํวตฺตุนฺตีติ อถ ตฺมุเห กาลามา อฺปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาถา”ติ อิติ ยํ ตํ วุตฺตํ อิทเมตํ
 ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

“ส โข โส กาลามา อริยสวากโ เอวํ วิคตฺวาภิซฺโณ วิคตฺพฺยาปาโท อสมฺมุฬฺโห
 สมฺปชาโน ปติสฺสโต เมตฺตาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหฺรติ ตถา ทฺติยํ
 ตถา ตติยํ ตถา จตฺตถํ อิติ อฺภุทฺธมฺโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ
 เมตฺตาสหคเตน เจตสา วิปฺปลเนน มหคฺคเตน อปฺปมาเถน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฝริตฺวา
 วิหฺรติ. กรุณาสหคเตน เจตสาฯเปฯ มุทิตาสหคเตน เจตสาฯเปฯ อฺเปกฺขาสหคเตน
 เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหฺรติ ตถา ทฺติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตฺตถํ อิติ อฺภุทฺธมฺโธ ติริยํ
 สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ อฺเปกฺขาสหคเตน เจตสา วิปฺปลเนน มหคฺคเตน
 อปฺปมาเถน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฝริตฺวา วิหฺรติ.

“ส โข โส กาลามา อริยสวากโ เอวํ อเวรจิตฺโต เอวํ อพฺยาปชฺฌจิตฺโต เอวํ
 อสํกิลิฏฺฐจิตฺโต เอวํ วิสุทฺธจิตฺโต. ตสฺส ทิฏฺฐเฐว ฐมฺเม จตฺตารโ อสฺสาสา อธิคฺตา โหนฺติ.
 ‘สเจ โข ปน อตฺถิ ปโร โลกโ อตฺถิ สุกตทกฺกฏาณํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อถาหํ
 กายสฺส เภทา ปรี มรณฺา สฺคตฺตี สคฺคํ โลกํ อฺปชฺชิสฺสสามี”ติ อยมสฺส ปจฺจโม อสฺสาโส
 อธิคฺโต โหตี.

“สเจ โข ปน นตฺถิ ปโร โลกโ นตฺถิ สุกตทกฺกฏาณํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก
 อถาหํ ทิฏฺฐเฐว ฐมฺเม อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ อนิฆํ สฺขี อตฺตานํ ปรีหฺรามี”ติ อยมสฺส ทฺติโย
 อสฺสาโส อธิคฺโต โหตี.

“สเจ ไช ปน กโรโต กรียติ ปาปํ น ไช ปนาหํ กสฺสจฺจ ปาปํ เจเตมิ. อกโรนุตํ ไช ปน มํ ปาปกมฺมํ กุโต ทุกฺขํ ผุสฺสฺสตีติ อยมสฺส ตติโย อสฺสาโส อธิคโต โหติ.

“สเจ ไช ปน กโรโต น กรียติ ปาปํ อถาหํ อุมเยเนว วิสุทฺธิํ อตฺตนาํ สมนุสฺสสามีติ อยมสฺส จตฺตฺโต อสฺสาโส อธิคโต โหติ.

“ส ไช โส กาลามา อริยสาวโก เอวํ อเวรจิตฺโต เอวํ อพฺยาปชฺฌจิตฺโต เอวํ อสํกิลิภูจฺจิตฺโต เอวํ วิสุทฺธจิตฺโต. ตสฺส ทิฏฺฐสฺสว ฌมฺเม อิมํ จตฺตารโ อสฺสาสา อธิคตา โหนฺตี”ติ. “เอวเมตํ ภควา เอวเมตํ สุกต! ส ไช โส ภานฺเต อริยสาวโก เอวํ อเวรจิตฺโต เอวํ อพฺยาปชฺฌจิตฺโต เอวํ อสํกิลิภูจฺจิตฺโต เอวํ วิสุทฺธจิตฺโต. ตสฺส ทิฏฺฐสฺสว ฌมฺเม จตฺตารโ อสฺสาสา อธิคตา โหนฺติ. ‘สเจ ไช ปน อตฺถิ ปโร โลโก อตฺถิ สุกตทุกฺกฏาณํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อถาหํ กายสฺส ภาทา ปริ มรณา สุกตํ สคฺคํ โลกํ อูปชฺชิสฺสามีติ อยมสฺส ปฐฺโหม อสฺสาโส อธิคโต โหติ. “สเจ ไช ปน นตฺถิ ปโร โลโก นตฺถิ สุกตทุกฺกฏาณํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อถาหํ ทิฏฺฐสฺสว ฌมฺเม อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ อนีฆํ สุขี อตฺตนาํ ปริหรามีติ อยมสฺส ทฺติโย อสฺสาโส อธิคโต โหติ. “สเจ ไช ปน กโรโต กรียติ ปาปํ น ไช ปนาหํ กสฺสจฺจ ปาปํ เจเตมิ อกโรนุตํ ไช ปน มํ ปาปกมฺมํ กุโต ทุกฺขํ ผุสฺสฺสตีติ อยมสฺส ตติโย อสฺสาโส อธิคโต โหติ. “สเจ ไช ปน กโรโต น กรียติ ปาปํ อถาหํ อุมเยเนว วิสุทฺธิํ อตฺตนาํ สมนุสฺสสามีติ อยมสฺส จตฺตฺโต อสฺสาโส อธิคโต โหติ. “ส ไช โส ภานฺเต อริยสาวโก เอวํ อเวรจิตฺโต เอวํ อพฺยาปชฺฌจิตฺโต เอวํ อสํกิลิภูจฺจิตฺโต เอวํ วิสุทฺธจิตฺโต. ตสฺส ทิฏฺฐสฺสว ฌมฺเม อิมํ จตฺตารโ อสฺสาสา อธิคตา โหนฺติ.

“อภิกฺกนฺตํ ภานฺเต ๗เปฯ เอเต มยํ ภานฺเต ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉาม ฌมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ. อูปาสเก โน ภานฺเต ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺเปเต สรณํ คเต”ติ.

ปญฺจมํ.

๕. เกสปุตติสูตร^๒

ว่าด้วยกาลามะชาวเกสปุตตนิคม

[๖๖] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จจาริกไปในแคว้นโกศล พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ เสด็จถึงตำบลของพวกกาลามะชื่อว่าเกสปุตตนิคม

พวกกาลามะชาวเกสปุตตนิคมได้ทราบว่ “ข่าวว่า ท่านพระสมณโคดมศากยบุตร เสด็จออกผนวชจากศากยตระกูล เสด็จถึงเกสปุตตนิคมโดยลำดับแล้ว ท่านพระสมณโคดมนี้มีกิตติศัพท์อันงามขจรไปอย่างนี้ว่า “แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปได้ รู้แจ้งโลก เป็นสาวกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธรเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค พระองค์ทรงรู้แจ้งโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลกและหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์เทวดา และมนุษย์ด้วยพระองค์เองแล้ว จึงประกาศให้ผู้อื่นรู้ตาม ทรงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด ทรงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิบริบูรณ์ครบถ้วน” การได้พบพระอรหันต์ทั้งหลายเช่นนี้เป็นความดีอย่างแท้จริง”

ลำดับนั้น พวกกาลามะชาวเกสปุตตนิคมเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ บางพวกถวายเป็นภิกขาจารแล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกสนทนาปราศรัยพอเป็นที่บันเทิงใจพอเป็นที่ระลึกถึงกันแล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกประนมมือไหว้ไปทางที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่แล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกนั่งนิ่งอยู่ ณ ที่สมควร พวกกาลามะชาวเกสปุตตนิคมผู้นั่ง ณ ที่สมควรได้กราบทูลพระผู้มีพระภาค ดังนี้ว่า

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่งมายังเกสปุตตนิคม แสดงประกาศวาทะของตนเท่านั้น แต่กระทบกระเทียบ ดูหมิ่น กล่าวข่มวาทะของผู้อื่น ทำให้ไม่น่าเชื่อถือ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มีสมณพราหมณ์อีกพวกหนึ่งมายังเกสปุตตนิคม

^๒ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาร

แสดง ประกาศวาตะของตนเท่านั้น แต่กระทบกระเทียบ ดูหมิ่น กล่าวข่มวาตะของผู้อื่น ทำให้ไม่น่าเชื่อถือ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหลายมีความสงสัยลังเลใจในสมณพราหมณ์เหล่านั้นว่า “บรรดาท่านสมณพราหมณ์เหล่านี้ ใครพูดจริง ใครพูดเท็จ”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า กาลามชนทั้งหลาย ก็สมควรที่ท่านทั้งหลายจะสงสัยสมควรที่จะลังเลใจ ท่านทั้งหลายเกิดความสงสัยลังเลใจในฐานะที่ควรสงสัยอย่างแท้จริง มาเกิด กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์

อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ (การคิดเอาเอง)

อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล

อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว

อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้

อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

กาลามะทั้งหลาย เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองเท่านั้นว่า “ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้ผู้รู้ติเตียน ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้วย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์” เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรละ (ธรรมเหล่านั้น) เสีย

กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ โลกะ (ความอยากได้) เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล

“ไม่เกื้อกูล พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ก็บุรุษบุคคลผู้มีโลกะนี้ ถูกโลกะครอบงำ มีจิตถูกโลกะกลุ่มรุม ฆ่าสัตว์บ้าง ลักทรัพย์บ้าง ล่วงเกินภรรยาของผู้อื่นบ้าง พูดเท็จบ้าง ชักชวน

ผู้อื่นเพื่อสิ่งที่ไม่เกื้อกูลเพื่อทุกข์บ้างหรือ”

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล”

“ไม่เกื้อกูล พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ก็บุรุษบุคคลผู้มีโทสะนี้ ถูกโทสะครอบงำ มีจิตถูกโทสะกลุ่มรุม ฆ่าสัตว์บ้าง ลักทรัพย์บ้าง ล่วงเกินภรรยาของผู้หนึ่งบ้าง พุดเท็จบ้าง ชักชวนผู้อื่นเพื่อสิ่งที่ไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์บ้างหรือ”

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ โมหะ (ความหลง) เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล”

“ไม่เกื้อกูล พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ก็บุรุษบุคคลผู้มีโมหะนี้ ถูกโมหะครอบงำ มีจิตถูกโมหะกลุ่มรุม ฆ่าสัตว์บ้าง ลักทรัพย์บ้าง ล่วงเกินภรรยาของผู้หนึ่งบ้าง พุดเท็จบ้าง ชักชวนผู้อื่นเพื่อสิ่งที่ไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์บ้างหรือ”

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ ธรรมเหล่านี้เป็นกุศลหรืออกุศล”

“เป็นอกุศล พระพุทธเจ้าข้า”

“เป็นธรรมที่มีโทษหรือไม่มีโทษ”

“เป็นธรรมที่มีโทษ พระพุทธเจ้าข้า”

“เป็นธรรมที่ผู้รู้ดีเตียนหรือผู้รู้สรรเสริญ”

“เป็นธรรมที่ผู้รู้ดีเตียน พระพุทธเจ้าข้า”

“ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์หรือไม่ หรือท่านทั้งหลายมีความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างไร”

“ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์

ข้าพเจ้าทั้งหลายมีความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างนี้ พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า กาลามะทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจึงได้กล่าวไว้ว่า
มาเถิด กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์

อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ

อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล

อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว

อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้

อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

กาลามะทั้งหลาย เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองเท่านั้นว่า “ธรรมเหล่านี้
เป็นอกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้ผู้รู้ติเตียน ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติ
บริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์” เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรละ (ธรรม
เหล่านั้น) เสีย เพราะอาศัยคำที่เรากล่าวไว้ นั้น เราจึงกล่าวไว้เช่นนั้น

มาเถิด กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์

อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ

อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล

อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว

อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้

อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

กาลามะทั้งหลาย เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองเท่านั้นว่า “ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้ผู้รู้สรรเสริญ ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข” เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรเข้าถึง (ธรรมเหล่านั้น) อยู่

กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ อโลภะ (ความไม่อยากได้) เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล”

“เกื้อกูล พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ก็บุรุษบุคคลผู้ไม่มีโลภะนี้ ไม่ถูกโลภะครอบงำ มีจิตไม่ถูกโลภะกั้มรุม ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ล่วงเกินภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ชักชวนผู้อื่นเพื่อสิ่งที่เกิดอกุศล เพื่อสุขบ้างหรือ”

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ อโทสะ (ความไม่คิดประทุษร้าย) เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล”

“เกื้อกูล พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ก็บุรุษบุคคลผู้ไม่มีโทสะนี้ ไม่ถูกโทสะครอบงำ มีจิตไม่ถูกโทสะกั้มรุม ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ล่วงเกินภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ชักชวนผู้อื่นเพื่อสิ่งที่เกิดอกุศล เพื่อสุขบ้างหรือ”

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือ อโมหะ (ความไม่หลง) เมื่อเกิดขึ้นภายในบุคคล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล”

“เกื้อกูล พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ก็บุรุษบุคคลผู้ไม่มีโมหะนี้ ไม่ถูกโมหะครอบงำ มีจิตไม่ถูกโมหะกั้มรุม ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ล่วงเกินภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ชักชวนผู้อื่นเพื่อสิ่งที่เกิดอกุศล เพื่อสุขบ้างหรือ”

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเข้าใจเรื่องนั้นอย่างไร คือธรรมเหล่านี้เป็นกุศล หรือเป็นอกุศล”

“เป็นกุศล พระพุทธเจ้าข้า”

“เป็นธรรมที่มีโทษหรือไม่มีโทษ”

“เป็นธรรมที่ไม่มีโทษ พระพุทธเจ้าข้า”

“เป็นธรรมที่ผู้รู้ติเตียนหรือผู้รู้สรรเสริญ”

“เป็นธรรมที่ผู้รู้สรรเสริญ พระพุทธเจ้าข้า”

“ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข หรือไม่ หรือท่านทั้งหลายมีความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างไร”

“ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข ข้าพเจ้าทั้งหลายมีความเข้าใจในเรื่องนี้ อย่างนี้ พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า กาลามะทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจึงได้กล่าวไว้ว่า มาเถิด กาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์

อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ

อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান

อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล

อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว

อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้

อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

กาลามะทั้งหลาย เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองเท่านั้นว่า ธรรมเหล่านี้ เป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้ผู้รู้สรรเสริญ ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือ

ปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรเข้าถึง (ธรรมเหล่านั้น) อยู่ เพราะอาศัยคำที่เรากล่าวไว้นั้น เราจึงกล่าวไว้เช่นนั้น

กาลามะทั้งหลาย อริยสาวกนั้นปราศจากอภิชฌา ปราศจากพยาบาท ไม่ลุ่มหลง มีสัมปชัญญะ มีสติมั่นคง มีเมตตาจิตแผ่ไปตลอดทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓ ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถาน ด้วยเมตตาจิตอันไพบูรณ์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ มีกรุณาจิต ฯลฯ มีมุทิตาจิต ฯลฯ มีอุเบกขาจิตแผ่ไปตลอดทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓ ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่ว ทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถานด้วยอุเบกขาจิตอันไพบูรณ์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียนอยู่

กาลามะทั้งหลาย อริยสาวกนั้นมีจิตไม่มีเวรอย่างนี้ มีจิตไม่พยาบาทอย่างนี้ มีจิตไม่เศร้าหมองอย่างนี้ มีจิตบริสุทธิ์อย่างนี้ เธอบรรลุความเบาใจ ๔ ประการในปัจจุบัน คือ

๑. ถ้าโลกหน้ามี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำความดีและทำชั่วมี เป็นไปได้ที่เรื่องนั้นจะเป็นเหตุให้เราหลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ นี่คือการที่ ๑ ที่อริยสาวกนั้นบรรลุแล้ว

๒. ถ้าโลกหน้าไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำความดีและทำชั่วไม่มี เราก็รักษาตนไม่ให้มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียน ไม่ให้มีทุกข์ ให้มีสุขในปัจจุบันในโลกนี้ได้ นี่คือการที่ ๒ ที่อริยสาวกนั้นบรรลุแล้ว

๓. ถ้าบุคคลเมื่อทำบาปก็ชื่อว่าทำบาป เราไม่เจาะจงบาปไว้เพื่อใคร ๆ เลย เมื่อเราไม่ทำบาปเลย ความทุกข์จะถูกต้องเราได้อย่างไร นี่คือการที่ ๓ ที่อริยสาวกนั้นบรรลุแล้ว

๔. ถ้าบุคคลเมื่อทำบาปก็ชื่อว่าไม่ทำบาป เราก็พิจารณาเห็นตนบริสุทธิ์ทั้ง ๒ ส่วนในโลกนี้ นี่คือการที่ ๔ ที่อริยสาวกนั้นบรรลุแล้ว

กาลามะทั้งหลาย อริยสาวกนั้นมีจิตไม่มีเวรอย่างนี้ มีจิตไม่พยาบาทอย่างนี้ มีจิตไม่เศร้าหมองอย่างนี้ มีจิตบริสุทธิ์อย่างนี้ อริยสาวกนั้นชื่อว่าบรรลุความเบาใจ ๔

ประการนี้ในปัจจุบัน

พวกกาลามะกราบทูลว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค เรื่องนั้นเป็นอย่างนี้ ข้าแต่พระ
 สุตต เรื่องนั้นเป็นอย่างนี้ พระอริยสาวกนั้นมิจิตไม่มีเวรอย่างนี้ มิจิตไม่พยาบาทอย่างนี้
 มิจิตไม่เศร้าหมองอย่างนี้ มิจิตบริสุทธิ์อย่างนี้ พระอริยสาวกนั้นบรรลुकความเบาใจ ๔
 ประการในปัจจุบัน คือ

๑. ถ้าโลกหน้ามี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี เป็นไปได้ที่เรื่องนั้นจะ
 เป็นเหตุให้เราหลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ นี้คือความเบาใจประการที่ ๑
 ที่พระอริยสาวกนั้นบรรลुकแล้ว

๒. ถ้าโลกหน้าไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี เราก็รักษาตน
 ไม่ให้มีเวร ไม่ให้มีความเบียดเบียน ไม่ให้มีทุกข์ ให้มีสุขในปัจจุบันในโลกนี้ได้ นี้คือ
 ความเบาใจประการที่ ๒ ที่พระอริยสาวกนั้นบรรลुकแล้ว

๓. ถ้าบุคคลเมื่อทำบาปก็ชื่อว่าทำบาป เราไม่เจาะจงบาปไว้เพื่อใคร ๆ เลย
 เมื่อเราไม่ทำบาปเลย ความทุกข์จะถูกต้องเราได้อย่างไร นี้คือความเบาใจประการที่ ๓
 ที่พระอริยสาวกนั้นบรรลुकแล้ว

๔. ถ้าบุคคลเมื่อทำบาปก็ชื่อว่าไม่ทำบาป เราก็พิจารณาเห็นตนบริสุทธิ์ทั้ง ๒
 ส่วนในโลกนี้ นี้คือความเบาใจประการที่ ๔ ที่พระอริยสาวกนั้นบรรลुकแล้ว

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระอริยสาวกนั้นมิจิตไม่มีเวรอย่างนี้ มิจิตไม่พยาบาท
 อย่างนี้ มิจิตไม่เศร้าหมองอย่างนี้ มิจิตบริสุทธิ์อย่างนี้ พระอริยสาวกนั้นชื่อว่าบรรลुक
 ความเบาใจ ๔ ประการนี้ในปัจจุบัน

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาษิตของท่านพระโคตมชัตเจนไพเราะยิ่งนัก ฯลฯ ข้า
 พระองค์ทั้งหลายนี้ ขอถึงพระผู้มีพระภาค พร้อมทั้งพระธรรม และพระสงฆ์เป็นสรณะ
 ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงจำข้าพระองค์ทั้งหลายว่า เป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะ ตั้งแต
 วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิต

เกสปุตติสูตรที่ ๕ จบ